

Lausunto

12.09.2022

Asia: VN/11517/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmä vähennyksestä verotuksessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmä vähennyksestä verotuksessa ("TKI-verokannustin") ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitys on kannatettava kannustaessaan TKI-toimintaan pk- ja startup-sektoreita, joilla ei välttämättä ole resursseja tai osaamista hakea suoria tukia. TKI-verokannustin voi tukea tutkimus-yritys-yhteistyön lisääntymistä. Vastatakseen pk- ja startup-yritysten tukitarpeisiin verovähennysjärjestelmän on oltava pysyvä, TKI-määritelmältään laaja, riittävän kannustava ja huomioitava aloittavien yritysten alkuvuosien tappiollisen luonteen, ts. vähennettävän tuoton puutteen. Mahdollisuus siirtää vähennys liikevaihtoa tuottaville vuosille on tärkeä piirre lakiluonnoksessa. Käytännön TKI-toiminnan kannalta on tärkeää, että verovähennyksen laajuuteen luetaan myös ostopalvelut.

Kun tavoitteena on TKI-investointien kasvaminen, "avustusmuotoisen T&K-rahoituksen rooli on keskeinen kaikkein riskipitoisimmassa ja eniten uutta osaamis pohjaa synnyttävässä TKI-toiminnassa. Verokannustimen laajempi hyödyntäminen osana TKI-toimintaympäristön kehittämistä toisi oikein suunnattuna uusia pk-yrityksiä TKI-toiminnan piiriin." [1] Hallituksen esitysluonnos luo toteutuessaan rahoitusinstrumentin, joka tutkimusten mukaan [2, 3] tukee erityisesti pk-sektorin yritysten innovaatiotoiminnan aktivoitua. Myös ETLA:n raportin [4] mukaan "maissa, joissa on otettu käyttöön erityisesti pk-yrityksiä suosivia t&k-verohelpotuskäytäntöjä, yrityssektorin innovaatiopanostukset ovat selvästi korkeammat, ja niissä on tuotettu myös enemmän patentoitavia innovaatiota. Lisäksi yrityssektori investoi enemmän t&k:hon maissa, joissa käyttämättä jäänyt verovähennys voidaan siirtää myöhemmille vuosille." Innovaatiotoiminnan aktivointi on tärkeää nykytilanteessa, jossa on merkkejä pk-sektorin TKI-intensiteetin laskusta [5].

Suomen kansantalouden kestävä kasvu perustuu vaikuttavan TKI-toiminnan nopeuttamaan uudistumiseen ja parantamaan kilpailukykyyn. Tärkeä yritysten ja tutkimuskentän välinen yhteistyö on kuitenkin heikentynyt Suomessa merkittävästi 2010-luvulla, eivätkä huippututkimuksen tulokset siirry riittävän laajasti saati nopeasti elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan käyttöön. Suomen innovaatiojärjestelmässä tarvitaan erityisesti merkittäviä lisäpanostuksia tutkimuskentän ja yritysten innovaatiokumppanuuksiin, jotka mahdollistavat tutkimuspohjaisen osaamisen ja tulosten kypsyttämisen uusiksi ratkaisuiksi ja palveluiksi.

Merkittävien innovaatioiden syntymistä edistää parhaiten pitkäjänteinen TKI-rahoitus, joka mahdollistaa järjestelmällisesti yritysten ja tutkimuskentän tavoitteellisen yhteistyön aina perustutkimuksesta kaupallistamiseen. Julkisen rahoituksen kyky rohkaista yksityistä pääomaa TKI-investointeihin on tässä ratkaisevassa asemassa.

TKI-toimintaan liittyvät keskeisesti erilaiset tutkimus- ja kehittämisinfrastruktuurit sekä kokeiluympäristöt, jotka ovat välttämättömiä teknologiainnovaatioille. Yrityksillä ei itsellään ole aina mahdollisuuksia rakentaa omia tutkimusympäristöjä. Tämän vuoksi tarvitaan toimintamalleja ja kannusteita, jotta yritykset yhdessä tutkimustoimijoiden kanssa voivat hyödyntää tutkimus- ja kehitysinfrastruktuureja uusien ratkaisujen tutkimiseksi ja kehittämiseksi.

[1] Kestävä talouskasvu ja hyvinvointimme tulevaisuus: Loppuraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2022:37.

[2] The effects of R&D tax incentives and their role in the innovation policy mix – findings from the OECD microBeRD project, 2016-19. OECD SCIENCE, TECHNOLOGY AND INDUSTRY POLICY PAPERS, September 2020 No. 92.

[3] A Toolkit of policies to Promote Innovation, Journal of Economic Perspectives Vol 33, number 3 – Summer 2019 pp 163-184.

[4] Koski, Heli & Fornaro, Paolo (19.1.2022). "The Design of R&D Tax Incentive Schemes and Firm Innovation". ETLA Report No 123. <https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-123.pdf>.

[5] mm. PK-yritysbarometri kevät 2022, kuva 9; Suomen Yrittäjät, Finnvera Oyj, työ- ja elinkeinoministeriö.

Kaunisvaara Johanna
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy